

Onderwerp: 213a onderzoek Afval naar Grondstof
BBV nr: 2017/087800

1. Inleiding

De Gemeentewet art. 213a schrijft voor dat gemeenten periodiek doelmatigheidsonderzoek verrichten. In Haarlem is dit bekrachtigd door de raad in de ‘Verordening doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur van de gemeente Haarlem’ (2012/469231). In de begroting wordt jaarlijks aangegeven welke onderzoeken worden verricht. In de Programmabegroting 2016-2020 is een onderzoek naar afval als grondstof aangekondigd. Het college stelt het voorliggende onderzoeksrapport vast en stuurt het rapport ter informatie aan de commissie Bestuur, commissie Beheer en aan de Rekenkamercommissie.

2. Besluitpunten college

1. Het college stelt het rapport van het art. 213a onderzoek naar Afval naar Grondstof vast. Het college onderschrijft de genoemde conclusies, aanbevelingen en kansen, te weten:
Conclusies;

- De gestelde gemeentelijke doelen op het gebied van afvalbeheer zijn nog ver van gerealiseerd.
- De lijn die uitgezet is door College middels het Strategisch Plan Afvalbeheer (SPA) brengt de gestelde gemeentelijke doelstellingen op het gebied van afvalscheiding dichterbij.
- De veronderstellingen in het SPA t.a.v. operationele en financiële kengetallen als scheidingswinst wijken af van de Haarlemse situatie.
- De gekozen aanpak om het SPA fasegewijze (actualisatie van het SPA op basis nieuwe informatie gebeurt ook in de uitwerking van de deelopdrachten SPA) uit te werken is doelmatig.

Aanbevelingen;

- De planning van de scheidingsdoelstellingen in lijn brengen met de planning van de te nemen maatregelen;
- De Plastic Blik Drankkarton (PBD)-inzameling methodiek heroverwegen duobak i.p.v. zak, in samenhang met andere te nemen maatregelen;
- Kwaliteitsdoelstellingen voor grondstoffen formuleren;
- Het rekenmodel onderliggend aan het Strategisch Plan Afvalbeheer (SPA) verfijnen en actualiseren en daarbij ook;
 - Nadruk leggen op de maatregelen binnen het SPA waar de meeste milieuwinst is te halen;
 - Het effect van na-scheiding nader onderzoeken, om vast te stellen welk percentage na-scheiding reëel is voor de Haarlemse situatie;
 - Hogere reservering opnemen t.a.v. de handhaving.

Kansen:

- Benutten van mogelijkheden om binnen het SPA verder aan te sluiten bij andere maatschappelijke opgaven en behoeften (SROI en participatiewet).
- Afwegen of het wenselijk is om Spaarnelanden meer eigenaarschap toe te bedelen.

2. Het besluit heeft geen financiële consequenties.

3. De betrokkenen worden geïnformeerd.

4. Het besluit van het college wordt ter informatie gestuurd aan de commissie Bestuur, de commissie Beheer en de Rekenkamercommissie.

3. Beoogd resultaat

Onderzoeken ex artikel 213a beogen de uitvoering van vastgesteld beleid doelmatiger en doeltreffender te laten verlopen. Met dit besluit geeft het college aan van het onderzoeksrapport kennis te hebben genomen en de aanbevelingen te onderschrijven, zodat verbeteringen in het komende (beleids)proces kunnen worden meegenomen.

Er is gekozen voor een fasegewijze uitwerking van SPA waarbij elk jaar bij de Kadernota de middelen beschikbaar worden gesteld. Dit geeft de mogelijkheid met voortschrijdend inzicht de maatregelen zorgvuldig uit te werken en meer zekerheid te krijgen over de scheidingseffecten en financiële effecten. Met de halfjaarlijkse voortgangsbrief SPA van 13 februari 2017 (2017/79260) is de raad geïnformeerd over de voortgang van het SPA en is aangegeven dat het resultaat van dit 213a onderzoek wordt meegenomen als input voor de verdere uitwerking van SPA. De adviezen in dit 213a onderzoek worden dus betrokken bij de nu lopende uitwerking van het SPA (meegenomen in de werkgroepen) en voorstellen voor de Kadernota 2017.

4. Argumenten

In dit onderzoeksrapport is uiteengezet waar het Haarlemse beleid ten aanzien van de landelijke doelstellingen circulair hergebruik van afval als grondstof staat en hoe gemakkelijk het is dit beleid aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen. De doeltreffendheid en de doelmatigheid van het gemeentelijk afvalbeheer kunnen worden bepaald vanuit verschillende invalshoeken, die onderling samenhangen en elkaar beïnvloeden: milieu, service, kosten, maatschappelijke waarde. Deze vraag is aan de hand van drie deelvragen beantwoord.

Op basis van het rapport zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd:

4.1 De planning van de scheidingsdoelstellingen in lijn brengen met de planning van de te nemen maatregelen

De verwachting is dat - uitgaande van de veronderstellingen van SPA - zonder aanpassing van het voorgenomen beleid de doelen niet binnen de gestelde tijd behaald worden. De aanbeveling wordt gedaan om de planning van de scheidingsdoelstellingen in lijn te brengen met de planning van de te nemen maatregelen. Hierdoor kan een reëel beeld van de ontwikkeling verkregen worden. Bijsturing is mogelijk, door maatregelen eerder in te voeren.

4.2. De PBD-inzameling methodiek heroverwogen (in samenhang met andere te nemen maatregelen);

De effectiviteit van het afvalbeheer kan worden verhoogd als de voorgenomen PBD-inzameling methodiek wordt heroverwogen. Geconstateerd wordt dat de in het SPA gemaakte keuze voor een gemeente brede invoering van PBD-zakken significant duurder is dan de variant met duo-containers. Het financiële beeld t.o.v. het basismodel SPA wordt met name veroorzaakt door; hogere uurtarieven en bemensing van de PBD zakkervoertuigen, hogere aanschaf en distributiekosten van de PBD-zakken en een lagere hoeveelheid op te halen PBD zakken per dag. Oftewel discrepantie tussen de op het moment van vaststelling SPA bekende kengetallen en actuele en meer op Haarlem toegespitste kengetallen. Uit vergelijking met andere gemeenten en uit onderzoek van Learning Center Kunststof Verpakkingsafval (2016) blijkt ook dat Gemeenten die een hoge respons hebben weten te realiseren door

afvalscheidingsmaatregelen, het meest kostenefficiënt opereren wanneer ze met minicontainers PBD inzamelen.

4.3. Kwaliteitsdoelstellingen voor grondstoffen formuleren;

De gewenste toename van het totale scheidingspercentage naar 68% vereist vooral veel meer afvalscheiding, maar de markt regelt niet vanzelf het hergebruik/recycling tot hoogwaardige en waardevolle grondstoffen. Het SPA richt zich op kwantiteit van gescheiden grondstoffen en niet direct op de kwaliteit van de grondstoffen. Binnen de visie van Haarlem Circulair is het passend ook de mate van hoogwaardigheid van de scheiding (ladder van Lansink/afval hiërarchie) in acht te nemen. Aanbevolen wordt om explicieter/uitgebreider kwaliteitsdoelstellingen/indicatoren en maatregelen te formuleren.

4.4 Het rekenmodel onderliggend aan het Strategisch Plan Afvalbeheer verfijnen en actualiseren

De financiële en scheidingswinst veronderstellingen in het SPA zijn gebaseerd op de toen bekende normen (landelijke normen die ook zijn gehanteerd bij de DAB-businesscase, BHV-cijfers uit 2014). Deze normen zijn niet meer actueel. De ontwikkelingen op de afval/grondstofmarkt gaan razendsnel, waardoor het van belang is om het SPA voortdurend actueel te houden en de ontwikkelingen te volgen en toe te snijden op de Haarlemse situatie. Geadviseerd wordt het SPA-rekenmodel verder te verfijnen in samenhang met de nu lopende uitwerking van het SPA. Hiermee sluit het rekenmodel beter aan op de Haarlemse situatie en verkrijgt de gemeente meer zekerheid over de operationele en financiële uitkomsten van de maatregelen. Daarmee is een betere afweging tussen scheidingswinst en kosten mogelijk. Het advies is om diepgaander onderzoek uit te voeren, met betrekking tot de vast te stellen middelen en maatregelen voor de Kadernota 2017 (volgende fase van het SPA). Waarbij er met voortschrijdend inzicht meer aandacht is voor de te nemen maatregelen in samenhang.

5. Risico's en kanttekeningen

-

6. Uitvoering

De resultaten van dit onderzoek en de benoemde verbeterpunten worden meegenomen bij de uitwerking van de deelopdrachten SPA en de adviezen in dit 213a onderzoek worden betrokken bij de voorstellen voor de Kadernota 2017.

7. Bijlagen

Rapport Art. 213a onderzoek van Afval naar Grondstof.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester